

N:o 160.

Af herr **J. G. Pettersson** i Södertälje **m. fl.**, om anslag af 4,000 kronor till främjande af centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet.

Genom kungl. brevet den 4 november 1892 har på framställning af Riksdagen bland annat förordnats: *att* i rikets allmänna läroverk, i seminarierna för bildande af lärare vid folkskolor och småskolor samt i folkskolorna skall vid undervisningen i naturkunnighet meddelas en efter lärjungarnes uppfattningsförmåga lämpad undervisning om de rusgifvande ämnenas natur och verkningar; *att* denna undervisning bör meddelas vid lämpliga tillfällen under de åt naturkunnighet anslagna lärotimmar samt, intill dess att läroböckerna hunnit undergå för ändamålet nödig omarbetning, hufvudsakligen grunda sig på muntlig framställning af läraren med anslutning, där så befinnes lämpligt, till sådana stycken i läsebok för folkskolan, där ifrågavarande ämne behandlas eller beröres; *att* professor R. Tigerstedts skrift »Om spritdryckerna» skall utdelas till de lärare, hvilka det tillkommer att meddela berörda undervisning, för att tjäna dem såsom vägledning vid densamma; *samt att* vid undervisningen i kristendomskunskap och historia frågan om bruket af de rusgifvande ämnena bör med allvar och kraft behandlas från etisk och ekonomisk synpunkt.

Ehuru detta kungl. bref utan tvifvel blifvit på många håll behörigen tillämpadt, finnas dock i vårt land många skolor, i hvilka den föreskrifna nykterhetsundervisningen ännu icke bedrifves med det »allvar och kraft», som ämnets vikt för samhället kräfver. Anledningen härtill torde icke endast eller ens hufvudsakligen vara att söka i bristande intresse hos vederbörande lärare, utan framför allt i dessas bristande

utbildning för denna undervisning samt i saknaden af erforderliga hjälpmedel för densamma.

För afhjälpan af dessa brister har i vårt land bildats det så kallade *centralförbundet för nykterhetsundervisning*, bestående af representerer för goodtemplarorden, Sveriges blåbandsförening, templarorden, nationalgoodtemplarorden, nykterhetsorden Verdandi och hvita bandet. Detta förbunds syfte är enligt dess stadgar att uteslutande verka för nykterhetsundervisning bland ungdomen. För ernående af detta syfte skall förbundet

a) anskaffa och till möjligast billiga pris tillhandahålla för sådan undervisning lämplig åskådningsmateriel och litteratur; samt

b) utbilda dugliga föreläsare, instruktörer och undervisare samt förmedla dessas utsändande till skolor och ungdomsföreningar för att där meddela undervisning om rusdryckernas natur och verkningar.

Centralförbundet vill uteslutande ägna sig åt fullt objektiva inlägg i nykterhetsfrågan; och dess föreläsare äro enligt stadgarne förbjudna att organisera särskilda föreningar eller att eljest uppträda till förmån för något särskildt sällskap.

Förbundet konstituerades i Stockholm den 24—25 augusti 1901. Representantförsamlingens andra möte hölls i Stockholm den 5 januari 1902. Därvid utsågs ledare och beslöts upprättande af förbundets centralbyrå för anskaffande och tillhandahållande af åskådningsmateriel och litteratur.

Synnerligt stort intresse har centralförbundet ägnat åt sin uppgift att utbilda dugliga föreläsare, undervisare och instruktörer. Förden skull har förbundet under de två förflutna åren hållit icke mindre än fem föreläsnings- och instruktionskurser, i Stockholm 28 december 1901—5 januari 1902, i Göteborg 3—10 januari 1903, i Stockholm 3—29 mars 1903, i Helsingborg 16—23 augusti 1903 och nu senast i Stockholm 3—10 januari 1904. Deltagareantalet i dessa har stigit år efter år, så att det från att första gången hafva varit 139 nu senast steg till icke mindre än 1,300. För dessa kurser har förbundet haft stora omkostnader, vid senaste kursen uppgående till omkring 5,000 kronor. Medel för dessa omkostnader har man skaffat sig dels genom deltagareavgifter, dels genom gåfvor från enskilda personer. Så hafva bland andra direktören John Bernström och konsul Oscar Ekman skänkt hvardera 500 kronor. Därjämte hafva de särskilda nykterhetssällskapen lämnat årliga anslag till förbundet. Sålunda har goodtemplarorden lämnat 1,500 kronor, Sveriges blåbandsförening och templarorden hvardera 800 kronor, nationalgoodtemplarorden 500 kronor och nykterhets-

orden Verdandi 80 kronor. För år 1903 uppgingo centralförbundets inkomster till kronor 12,577: 15 och dess utgifter till kronor 12,541: 33. För kommande år står till förbundets disposition dels värdet af inneiggande lager af materiel och litteratur, dels å bank insatta kronor 1,300 jämte påräknade anslag från organisationerna, understödjande medlemsavgifter med mera. Man har också planerat en så kallad barnens nykterhetsdag, då man skulle insamla medel för undervisningsarbetet.

Utom dessa allmänna och större kurser ha flera mindre instruktionskurser efter centralförbundets anvisning hållits i skilda delar af landet. För innevarande år har centralförbundet planerat kurser i Malmö, Kalmar, Jönköping, Växjö, Norrköping, Göteborg med flera platser och anhållan om dylika kurser har inkommit från flera städer i mellersta och norra Sverige. Centralförbundet ämnar också i mån af tillgångar tillmötesgå dessa framställningar. Vid dessa kurser söker man belysa nykterhetsspörsmålet från olika synpunkter, hvarför man såsom föreläsare anmodat personer ur olika läger. Religionens, medicinens, juridikens och filosofiens representanter ha framlagt resultaten af sina forskningar, och socialt intresserade personer hafva lämnat utredningar om nykterhetsspörsmålets förhållande till olika sociala sträfvanen. Genom instruktionsmöten och öfningslektioner har man vidare sökt göra deltagarne skickliga att i form af undervisning göra sina erhållna lärdomar fruktbringande i sina respektive hemorter. Särskildt har centralförbundet bemödat sig att intressera lärarekåren. Vid de större läraremötena har förbundet haft utställningar af åskådningsmateriel och äfven fört frågan på tal genom diskussioner med mera. Vi påminna blott om diskussionen i detta ämne sistlidne sommar vid 13:e allmänna folkskolläraremötet. Till alla skolråd i riket har förbundets katalog utsändts, och i lärareföreningarna har också frågan förts till diskussion. Lärarekåren och skolmyndigheter hafva å sin sida med stort förtroende kommit centralförbundet till mötes i dess ansträngningar. Den största kontingenten af deltagare vid kurserna har varit lärare, nu senast icke mindre än 881 af 1,300. Af dessa voro flera rektorer vid läroverken och seminarierna, 6 folkskoleinspektörer, lektorer och adjunkter, präster och skolrådsordförande etc. Centralförbundet har sålunda inlagt en icke ringa förtjänst i och för meddelande af den kompetens, som lärarne böra äga för att kunna efterkomma kungl. cirkuläret af den 4 november 1892.

Äfven på andra sätt har förbundet arbetat för spridande af upplysning om dryckenskapens faror för vårt folk. Sålunda har förbundet under föregående år utsändt föreläsare och lektionshållare till skolor

och föreningar. Dylika föreläsningar och lektioner hafva hållits i Stockholms, Göteborgs med flera städers skolor, vid de flesta allmänna läroverk och seminarier, folkskolor med mera. Emellertid har bristen på fullt lämpliga och kompetenta undervisare på detta område gjort sig alltmera kännbar, och förbundet har därför ämnat att, så snart tillgångarne det medgifva, tillsätta en eller flere instruktörer med uppgift att i skilda delar af landet meddela behöfliga råd och anvisningar i hithörande frågor. Förbundet står äfven i begrepp att utgifva en tidskrift, innehållande råd och anvisningar för nykterhetsundervisare, mönsterlektioner med mera, samt en tidning för barn och ungdom i detta ämne, och för åstadkommande af lämpliga läro- och läseböcker har förbundet utlyst en pristäflan.

Centralförbundet har äfven gifvit uppslag till liknande sammanlutningar i Norge och Danmark, och i förbundets undervisningskurser hafva norrmän och danskar deltagit både såsom föreläsare och såsom åhörare.

Den värdefulla insats, centralförbundet för nykterhetsundervisning sålunda gjort såväl i nykterhetsrörelsen som i det allmänna kulturarbetet i vårt land, och det stora förtroende som redan visats förbundet såväl från allmänhetens som åtskilliga myndigheters sida, utgöra enligt vår mening grundad anledning för påkallande af statsunderstöd för förbundets fortsatta verksamhet, hvarigenom förbundet skulle sättas i stånd att i större utsträckning fullfölja sitt välsignelsebringande arbete. I Norge, Danmark och Finland anslår staten ganska ansenliga belopp, varierande mellan tio och femton tusen kronor, till de särskilda nykterhetsorganisationerna. I vårt land har hittills endast svenska nykterhetssällskapet (numera kalladt svenska sällskapet för nykterhet och folkuppföstran) kommit i åtnjutande af statsunderstöd. Nämda sällskap har nämligen för hvar och ett af åren 1895—1903 på extra stat erhållit ett anslag å 4,000 kronor för utgifning och spridning af nykterhetsskrifter, hvilket anslag i statsverkspropositionen af Kungl. Maj:t begäres jämväl för år 1905. Då emellertid sistnämnda anslag icke afser att fylla just det behof, som varit hufvudanledningen till bildandet af centralförbundet för nykterhetsundervisning, lärer något hinder på grund där af icke möta för beviljande af anslag jämväl till centralförbundets verksamhet.

Under åberopande af hvad vi nu anført samt under hänvisning till bifogade utlåtanden af personer, som på nära håll varit i tillfälle att följa förbundets arbete, tillåta vi oss hemställa,

att Riksdagen måtte på extra stat för år 1905 till främjande af centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet anslå ett belopp af 4,000 kronor att af förbundet användas under de villkor, Kungl. Maj:t må finna skäligt föreskrifva.

Stockholm den 28 januari 1904.

<i>Jakob Pettersson.</i>	<i>Ernst Beckman.</i>	<i>Oskar Eklund.</i>
<i>Edvard Wåvrinsky.</i>	<i>S. H. Kvarnzelius.</i>	<i>L. Gust. Broomé.</i>
<i>G. O. V. Lindgren.</i>	<i>C. J. Hammarström.</i>	<i>P. Hörnstén.</i>
<i>Viktor Larsson.</i>	<i>F. W. Thorsson.</i>	<i>Anders Sterner.</i>
<i>Adolf Janson.</i>	<i>O. G. Erikson.</i>	<i>M. Sundström.</i>
<i>Johan Forssell.</i>	<i>Joh. Er. Nordin.</i>	<i>Oskar Berg.</i>
<i>A. Thylander.</i>	<i>C. Wallentin.</i>	<i>B. P. Ersson.</i>
<i>Carl Jansson</i> i Edsbäcken.	<i>G. Lindgren</i> i Islingby.	<i>E. G. Akerlind.</i>
<i>Johan Ericsson.</i>	<i>J. Byström.</i>	<i>P. Waldenström.</i>
<i>A. Hansson</i> i Solberga.	<i>Robert Johansson.</i>	<i>Ol. Olsson</i> i See.
<i>Paul Hellström.</i>	<i>Joh. Ström.</i>	<i>Sam. Söderberg.</i>
<i>J. E. Ericsson,</i> Ahlberga.	<i>J. A. Jonsson.</i>	<i>J. E. Granlund.</i>

Bil. 1.

Centralförbundets ledare fil. kand. August Ljunggren har till föreläsarne vid förbundets kurser ställt en uppmaning att uttala sig om förbundets arbete. Härpå hafva hittills följande svar inkommit:

Centralförbundet för nykterhetsundervisning, hvars uppgift är att tillhandahålla åskådningsmateriel för nämnda undervisning samt att utbildta föreläsare, instruktörer och undervisare, har enligt mitt omdöme hittills utvecklat en betydande verksamhet för att utföra sitt program. Det är otvifvelaktigt, att förbundets kurser kunna få verkligt stor betydelse för det pågående nykterhetsarbetet. För att leda detta arbete i rätta banor behöfves en centralanstalt för undervisning. Undervisningen bör utgöras af kurser med begränsadt innehåll, däri deltagaren får upplysning om nykterhetsfrågans säkert fastställda rön och får god ledning för sin pedagogiska utbildning.

Stockholm den 22 januari 1904.

E. Almquist.

Professor i allmän hälsovårdslära vid
Karolinska institutet.

Undertegnede, der som foredragsholder deltog i Centralförbundets instruktionskursus i Helsingborg i sommeren 1903, anser sådanne kurser for at være meget nyttige, idet de både i almindelighed giver deltagerne god oplysning og udvikling og i særdeleshed gavner virksomheden for afholdssagen, dels ved at give deltagerne kendskab til sagen og derhen hørende ting, dels ved at vejlede dem til at virke for sagen på en i pedagogisk og andre henseender god og sund måde.

Pedersborg, Sorö, den 18 jan. 1904.

K. Bjerre.

Sogneprest, höjskoleforst.,
rigsdagsmand.

Man har anmodet mig om en Udtalelse angaaende Centralförbundets för Nykterhetsundervisning Virksomhed, hvilket skal være mig en stor Glæde at imødekomme.

Med Interesse har jeg fulgt Centralförbundets Arbeide hele Tiden, og har jeg to Gange nydt den Ære at være Forelæser ved dets Kurs. Som Totalitet har jeg det bestemte Indtryk, at Centralförbundet har rygtet sin ingenlunde lette Opgave paa en sjælden tiltalende, sund og ædruelig Maade. Arbeidet har altid været gennemsyret af Kærlighed til Sagen og maalbevidst; planlagt og i fuld Forstaaelse af Opgavens Alvor og Betydning »at sprede Kundskab om Alkohol og dermed beslægtede Forteelser i det daglige Livs Gören og Laden».

Saaledes som Opgaven hidtil er bleven löst, maa den som sagt siges at have havt en uendelig stor og gavnlig Betydning for Nykterhetstankens Vækst og Trivsel, og derigennem er Centralförbundets Arbeide blevet en vigtig Factor i Folkeoplysningens Tjeneste og den kulturelle Udvikling af Folket.

Man kan kun ønske Sverige till Lykke med denne Institution og til denne Lykönskning knytte det Önske, at Centralförbundet maa vedblive at existere og fortsætte det allerede saa frugtbringende Arbeide.

Kjøbenhavn i Januar 1904.

J. Benedictsen.

Læge.

Paa given Anledning er det mig en Glæde at udtale mig om de af Hr. Cand. Aug. Ljunggren ledede Kursus, ordnede af »Centralförbundet för Nykterhetsundervisning», hvori jeg havde den Ære at deltage i afvigte Aar med nogle Foredrag i Helsingborg. Jeg nyttede dengang Lejligheden til i en Korrespondance til Berlingske Tidende at henlede saavel vore Autoriteters som Almenhedens Opmærksomhed her i Danmark paa denne nyttige Institution, som utvivlsomt ogsaa burde indføres hos os. Der var ved det af mig besøgte Kursus sørget for god Afveksling af Foredrag og Lektioner, og Deltagerne syntes ogsaa i høj Grad interesserede; og da disse for en meget stor del var Lærere, er der ingen Tvivl om, at de fra Deltagelsen vil hente og siden sprede baade

nyttige Kundskaber og varm Interesse indenfor dette for Folkevellet saa vigtige Omraade.

Diakonissestiftelsen, Kjöbenhavn F. 16 januar 1904.

N. Dalhoff.

Præst.

Korresponderende Medlem af Svenskt Sällskap för Nykterhet och Folkuppfostran, Æresmedlem af Linköpings Presterskaps Helnykterhetsförening, Æresmedlem af British and Foreign Bibl. Society.

På uppmaning af Centralförbundets för nykterhets-undervisning styrelse och såsom föreläsare vid nykterhetskurserna i Stockholm den 3—10 januari 1904, anhåller Undertecknad att på det varmaste få vitsorda Centralförbundets gagnande verksamhet. Denna verksamhet skall helt visst blifva af stor och välsignelserik betydelse för hela vårt folk och förtjänar därför att af folkets representanter kraftigt understödås.

Stockholm i januari 1904.

Mathilda Fryxell.

Till svar å ärade skrivelsen af den 20 dennes har jag härmed äran och nöjet att anföra följande.

Att Centralförbundets för nykterhetsundervisningen åtgöranden rörande anskaffandet af lämplig och rikhaltig materiel för nykterhetsundervisningens fruktbringande är af den allra största betydelse, därom är jag genom faktiska bevis absolut öfvertygad. Och att de af förbundet anordnade nykterhetskurserna äro ägnade att i hög grad väcka och underhålla det varmaste intresse för nykterhets-saken i allmänhet, liksom de äro det i fråga om att utbilda dugliga föreläsare, instruktörer och undervisare för nykterhetsidéns praktiska utförande, det ligger i öppen dag genom många och oemotsägliga bevis. Förbundets sätt att så bedrifva nykterhetsarbetet har här visat sig synnerligen välbetänkt och praktiskt, ity att det skyndsamt och kraftigt förverkligar den moderna nykterhetsrörelsens höga mål.

Genom nämnda kurser ha framkallats och utvecklats goda anlag och krafter hos en hel här, som är nykterhetssaken varmt hängifven. De hafva, dessa kurser — efter mitt förmenande — förlänat i rikt mått åt nykterhetssällskapens arbete, såväl inåt som utåt, ett gediget och värdigt innehåll. Och genom sin karaktär förläna de på en jämförelsevis kort tid åt sina deltagare i allmänhet en sällsynt praktisk duglighet vid nykterhetsarbetets bedrifvande.

På grund af det sagda och med den kännedom, jag i öfrigt äger om Centralförbundets stora förutsättningar att lösa sin höga kulturella uppgift, vill jag gärna uttala mitt varmaste erkännande af denna inrättning och dess verksamhet. Och på samma gång vill jag på det allra innerligaste förorda förbundet till erhållande af det statsanslag det ämnar söka, under den fulla förvissningen, att det skulle blifva mycket väl användt.

Med utmärkt högaktning

J. A. Jarlén.

Öfverlärare.

Ett försvarsintresse.

Riksstaten för år 1905 upptar, enligt statsverkspropositionen, nära 80 millioner kronor såsom beräknade utgifter för Sveriges försvar. Centralförbundet för nykterhetsundervisningen nöjer sig med en blygsam begäran om ett statsanslag å 4,000 kronor såsom bidrag för en verksamhet, utan hvilken de 80 miljonerna blefve till mer skada än välsignelse för Sveriges folk. De *personliga försvarskrafterna* äro de, som i sista hand skola bestämma det öde, en farofull framtid kan vilja affordra vårt land, och enligt all krigshistorisk erfarenhet är *spritbruket* en armés farligaste fiende. Den värnpliktsarmé, som numera bildar nästan hela det personliga försvaret af Sverige, måste därför bestå af en ungdomsskara, som blifvit upplyst om alkoholnjutningens faror för den enskilde och fosterlandet. Mycket kan med god vilja hos befälet åtgöras i denna sak å våra mötesplatser. Men har icke *skolan* grundligt förberedt denna verksamhet, så torde inga större resultat uppnås.

Fosterlandsvännen, som icke vill, att miljonerna på fjärde och femte hufvudtitlarna skola vältra bort med vår ungdoms sedliga styrka, utan i stället af den bäras uppe och blifva till en nationalvälsignelse, kan icke finna annat, än att *Centralförbundet för nykterhetsundervisning* fyller en oerhördt viktig uppgift. Den har att bekämpa en lika oerhördt stor okunnighet i alkoholfrågan inom alla samhällsklasser, hvarom undertecknad efter en 10-årig erfarenhet som militärlärare blifvit öfvertygad. Å en mötesplats samlas ungdom ur alla samhällsklasser, och den vanföreställning, som allmänt råder om ofarligheten att begagna rusdrycker under ansträngande strapatser, är lika häpnadsväckande som den kan bli ödesdiger i allvarets stund. Man vet t. ex. ej, att de fysiska kraftprof, som presterats af en Karl XII och en Nansen, möjliggjorts af dessa mäns totala afhållsamhet från spritnjutningen.

Synpunkter sådana som dessa hafva bland många andra genom Centralförbundets fosterländska arbete framhållits vid de tvenne senaste nykterhetskurserna, dem undertecknad varit i tillfälle att bevista. Ledningen af dessa talrikt besökta kurser synes mig därför förtjäna det vitsordet, att den haft öppen blick för nödvändigheten att stärka våra personliga försvarskrafter, hvilkas omhuldande af Riksdagen hittills trängts allt för mycket tillbaka af de materiella försvarskraftvens tillgodoseende.

Såsom Centralförbundet för nykterhetsundervisningen hittills fattat sin uppgift och, så långt dess bristande ekonomiska förmåga tillåtit, sökt fylla denna uppgift, torde denna verksamhet, om den blir kraftigt understödd af staten, kunna inleda en epok af sedlig förnyelse i Sveriges historia.

Ernst Liljedahl.

Löjtnant.

H. Herr Fil. Kandidat August Ljunggren.

Med glädje begagnar jag det tillfälle, Eder uppmaning innebär, att uttala mig om det intryck, som »Centralförbundets för nykterhetsundervisning» verksamhet gjort på mig. Jag hyser ej den minsta tvekan att skänka denna verksamhet det största erkännande, buren som den är af ett högt och ädelt mål, genomandad af kärlek till sanningen och till medmänniskorna.

Centralförbundets verksamhet går gifvetvis i praktiskabsolutistisk riktning — sålunda förfäktande den enda möjliga, från halfhet och oklarhet fria ståndpunkten i kampen mot alkoholmissbrukets vådor och skada; och det har otvifvelaktigt angripit sin uppgift från rätta sidan, då det söker verka genom *undervisning*, såväl för vuxna som särskildt för ungdomen. Men vid denna undervisning har Förbundet icke tvekat att med oväld tillåta röster att göra sig hörda, hvilka icke strängt hålla sig inom dess eget program, röster, som t. ex. uttala, att från *hälsosynpunkt* i och för sig ett måttligt bruk af spritvaror ej kan anses förkastligt.

Äfven förtjänar framhållas, att Förbundet vid anordnande af sina kurser icke strängt begränsat undervisningen blott till nykterhetsfrågan i inskränkt mening, utan äfven däri upptagit andra kulturella spörsmål af stor vikt, spörsmål, som stå i närmare eller fjärmare samband med nykterhetssaken, såsom de sociala, sedlighets-, undervisnings- och fredsfrågorna m. m. Härigenom har det varit möjligt att vidmakthålla och höja intresset för kurserna och att vinna åhörare i synnerligen stort antal, ur olika samhällslager och af skilda riktningar.

Centralförbundets verksamhet synes mig därför i synnerligen hög grad förtjäna det anslag af statsmedel, hvarom, enligt mig lämnad uppgift, motion kommer att väckas vid innevarande års riksdag.

Stockholm den 20 januari 1904.

C. G. Santesson,

e. o. professor i farmakologi vid
Karolinska institutet, Stockholm.

Med anledning af Eder ärade skrifvelse af den 20 dennes får undertecknad härmed gifva sitt utlåtande rörande Centralförbundets verksamhet.

Ehuru jag tyvärr ej så, som jag velat, varit i tillfälle taga kännedom om Förbundets arbete, har dock allt, hvad jag iakttagit beträffande de kurser, vid hvilka jag haft förmånen medverka, varit af den beskaffenhet, att det är mig en glädje att härmed skriftligen få uttala mitt varma erkännande af Centralförbundets ädla sträfvanden.

Det mål, Centralförbundet gjort till sitt: främjandet af nykterhetsrörelsen i vårt land, är stort och högt, och hvarje stöd, som från statens och enskildes sida kan komma Förbundet till del, är visserligen af största vikt till befrämjande af ett fortsatt framgångsrikt arbete i nykterhetsverksamhetens tjänst.

Med utmärkt högaktning

Clara Wahlström.

Bil. 2.

*Föreläsare och ämnen vid Centralförbundets för nykterhetsundervisning
föreläsnings- och instruktionskurser.*

Första kursen 28 december 1901—5 januari 1902.

En undervisningskurs var af förbundet anordnad i *Stockholm* under tiden 28 december—5 januari. Kursen var förbunden med goodtemplarordens feriekurs för utbildande af nykterhetstalare. De båda kurserna hade en teoretisk afdelning och en praktisk. Den teoretiska afdelningen, som var gemensam för båda kurserna, utgjordes af 17 föreläsningar och 5 lektioner, med följande föreläsare och föreläsningsämnen:

Professor Ernst Almquist (2 föreläsningar): Nyare rön i fråga om alkoholens inverkan på sjäslifvet.

Lektor Joh. Bergman (4 föreläsningar): Viktigare delar ur nykterhetsrörelsens historia.

Doktor Matti Helenius (4 föreläsningar): Alkoholstatistik och nykterhetsstatistik.

Fru Alli Trygg-Helenius: 5 nykterhetslektioner.

Doktor A. E. Lidström (2 föreläsningar): Alkoholens betydelse för den ärftliga degenerationen.

Docent Frans von Schéele (1 föreläsning): Om sättet att hålla populära föredrag.

Professor Curt Wallis (4 föreläsningar): Sjukliga förändringar i organismen, förorsakade af alkohol.

Därjämte hölls en föreläsning af doktor E. W. Wretlind.

Den praktiska undervisningsafdelningen förestods af fru Alli Trygg-Helenius, folkskollärare Joh. Ahlén och seminarielärare V. Algren. Vid för ändamålet anordnade möten för barn höllo åtskilliga kursdeltagare proflektioner, som sedan åtföljdes af kritik.

Andra kursen i Göteborg 3—10 januari 1903.

Nyktethetsundervisningskursen å Göteborgs högskola 3—10 januari 1903 var besökt af omkring 300 deltagare. Att vid densamma stort intresse för nyktethetsundervisningen väcktes bland alla deltagarne har visat sig af de underrättelser, som redan inkommit om arbetets upptagande i alla delar af landet. Vid kursen behandlades följande frågor: Öfverblick öfver den nutida vetenskapens strid mot alkoholen, af professor Curt Wallis; Nyktethetsarbetet från etisk synpunkt, af professor O. E. Lindberg; Alkohol som medicin, af medicine doktor E. Wretling; Alkoholen och ungdomen samt Om kuranstalter för alkoholister, af medicine doktor P. Silfverskiöld; Alkoholfrågans förhållande till religionen samt nyktethet och sedlighet, af kyrkoherde P. Lundén; De allmänna grunderna för en framgångsrik nyktethetsundervisning, af öfverlärare J. A. Jarlén. Kvinnan som uppfostrarinna, af fröken Beatrice Dickson; Nyktethetsverksamheten bland barnen, af fru Alli Trygg-Helenius. Diskussioner höllos öfver följande ämnen: Centralförbundet för nyktethetsundervisning och dess verksamhet, med fru Trygg-Helenius som inledarinna och Hvad hafva vi rätt att fordra af lärarepersonalen i dess förhållande till den nutida nyktethetsrörelsen?, med filosofie kandidat August Ljunggren som inledare. Lektioner höllos af fru Alli Trygg-Helenius, seminarieläraren V. Algren, folkskollärarne K. Hellman, E. Strandman, N. Helger m. fl. Såsom instruktörer tjänstgjorde E. Strandman, M. F. Klinge, P. Persson, K. Hellman och Math. Persson förutom fru Helenius och V. Ahlgren.

Tredje kursen i Stockholm 3—29 mars 1903.*Föreläsnings- och instruktionskurs å Stockholms högskola,*

hvilken kurs hölls 3—29 mars detta år. Den var förlagd hufvudsakligen till kvällarne, för att jämväl kroppsarbetarne skulle kunna vara med, och var besökt af ungefär 200 personer. Den kunde komma till stånd och blifva gedigen på grund af det fullständiga samförståndet mellan de olika nyktethetssällskapen i hufvudstaden, hvilka alla kraftigt understödde företaget genom att betala afgiften för en hel del af sina medlemmar. Vid kursen behandlades följande frågor: Alkoholens inverkan på arbetskraften enligt de Kræpelinska undersökningarna, af professor

Ernst Almqvist; Sällskapslif och umgängesformer under historiens olika tidsåldrar, med särskild hänsyn till alkoholens roll, af lektor Johan Bergman; Kvinnornas nykterhetsrörelse af fröken Math. Fryxell; Skolan och nykterhets-saken, af folkskoleinspektören Robert Johansson; Nykterhetsfrågan och de sociala spörsmålen, af redaktör G. H. von Koch; Armén och alkoholspörsmålet, af löjtnant Ernst Liljedahl; Kuranstalter för alkoholister, af borgmästare Jakob Pettersson; Några ord om alkoholens fysiologiska verkningar, af professor C. G. Santesson; Nykterhetsfrågan och lagstiftningen, af riksdagsman W. Styrländer; Den nutida vetenskapens åskådningar rörande alkoholspörsmålet, af professor Curt Wallis; Alkohol som läkemedel, af medicine doktor E. W. Wretlind.

Lektioner höllos af folkskollärarne K. J. Ahlberg och L. G. Broomé. Diskussioner höllos öfver följande ämnen: Kvinnornas nykterhetsarbete, med fröken Mathilda Fryxell som inledare; Skolan och nykterhets-saken, Nykterhetsfrågans förhållande till andra sociala spörsmål, Kuranstalter för alkoholister med respektive folkskoleinspektören Robert Johansson, redaktör G. H. von Koch och borgmästare Jakob Pettersson som inledare.

Fjärde kursen i Helsingborg den 16—23 augusti 1903.

Föreläsningar:

Seminarieläraren Vilh. Algren: Sångens betydelse för nykterhetsarbetet. Lektioner.

Doktor Olav Benedictsen: Barn och alkohol (3 föreläsningar). Arbete och hvila. Lifsuppgifter.

Folkhögskoleföreståndare K. Bjerre: Personlighetens Betydning ved Nykterhetsundervisningen. Determinismen eller orsakslagen i människolifvet.

Riksdagsmannen L. G. Broomé: Metodiska anvisningar vid nykterhetsundervisningen.

Pastor N. Dalhoff: Redningshjem for Drikkældige. Afholdssagens Ethik.

Folkskolläraren A. Fridolf: Hvilka kunna och böra samarbeta, då det gäller nykterhetsundervisningen?

Kyrkoherden A. B. C. D. Holm, Svalöf: Religionen och nykterhetsundervisningen.

Doktor Carl Ottosen: Alkohol och sjukdom.

Folkskolläraren Ernst Strandman: Lekens uppgift och rätta plats vid nykterhetsundervisningen.

Lektioner:

Öfverläraren Anton Svanlund: Hvilka kraf bör nykterhetsundervisaren ställa på sig själf? Alkoholens inverkan på kroppens viktigaste organ. Lektioner.

Professor Curt Wallis: Öfversikt af den nutida vetenskapliga alkohologiens resultat. (6 föreläsningar). M. fl.

Femte kursen i Stockholm 3—10 januari 1904.

Föreläsningar:

Professor Ernst Almqvist: Bakteriologiens insats i nykterhetsarbetet (1 föreläsning).

Doktor Olav Benedictsen: Barn och alkohol (3 föreläsningar). Alkohol och olycksfall (1 föreläsning). Lifsuppgifter (1 föreläsning).

Fru Emilia Broomé: Fredsrörelsen, en sida af det moderna kulturarbetet (1 föreläsning).

Redaktör J. Byström: Maltdrycksbrygden och nykterhetssaken (1 föreläsning).

Kassör Carl Ekman: Rusdryckerna och samhällsutvecklingen (2 föreläsningar).

Fröken Mathilda Fryxell: Kvinnornas nykterhetsarbete (2 föreläsningar). I. I de anglosaxiska länderna. II. I Skandinavien.

Professor S. E. Henschen: Alkoholens inverkan på hjärtat och blodkärlen (1 föreläsning). Alkoholens inverkan på nervsystemet (1 föreläsning).

Medicine doktor Knut Kjellberg: Arbete, hvila och alkohol (1 föreläsning). Födoämnenas tillgodogörande (1 föreläsning). Om våra bostäder (1 föreläsning).

Filosofie kandidat August Ljunggren: Kort historik öfver nykterhetsundervisningen (1 föreläsning).

Professor Frans von Schéele: Om uppfostran i hem och skola (5 föreläsningar).

I. Behovvet af en vetenskaplig uppfostringslära. Dess förhållande till andra vetenskaper. Dess metoder. Hvad är uppfostran? Hvem skall uppfostras? Hvem bör uppfostra?

II. Uppfostrans gränser. Uppfostrans möjlighet, ja, nödvändighet. Rätten att uppfostra.

III. Äldre åsikter om uppfostrans ändamål. Olika riktningar i nutidens uppfostringsåsikter.

IV. Hvad är uppfostrans ändamål?

V. Hemmets och skolans samverkan för uppfostrans ändamål? (Hålles vid afslutningsfesten).

Filosofie kandidat Mauritz Sterner: Emile Zola och ärftlighetsproblemet (1 föreläsning).

Fröken Klara Wahlström: Den kvinnliga emigrationens faror. (1 föreläsning).

Medicine doktor E. W. Wretlind: Sjukliga förändringar i människokroppen, framkallade af alkohol. Belysta med skioptikonbilder (1 föreläsning).

Professor Curt Wallis: Strödda delar ur den moderna alkohologien (8 föreläsningar).

Direktör Edvard Wavrinsky: Ett naturenligt lefnadssätt och dess betydelse i nykterhetsarbetet (3 föreläsningar).

Inledningsföredrag med efterföljande diskussioner:

Seminarieläraren Vilh. Algren: Sångens betydelse vid undervisningen. Hvilka kunna och böra samarbeta för nykterhetsundervisningen?

Seminarieadjunkten fröken Elisabeth Eurén: Seminarieutbildningen med särskild hänsyn till kungl. cirkuläret 4 november 1892.

Fröken Mathilda Fryxell: (Diskussion efter föreläsningen om kvinnornas nykterhetsarbete i Skandinavien).

Fru Anna Höjer: Skolans insats i ungdomens sedliga utveckling.

Läraren Per Persson: Förarbeten för och planläggandet af nykterhetsarbetet bland barn och ungdom.

Läraren Ernst Strandman: Om lekens uppgift och rätta plats vid nykterhetsarbetet. Tobakens natur och verkningar.

Lektioner:

Seminarieläraren Villh. Algren: Om spritens uppkomst och allmänna egenskaper samt verkliga nytta. Om spritdryckernas inbillade nytta.

Alkoholens inverkan på matsmältningsverktygen,
" " " blodomloppsverktygen,
" " " lungorna, lefvern och njurarne,
" " " nervsystemet samt den andliga och kroppsliga arbetsförmågan.

Fröken Mathilda Persson (event.).

Läraren Ernst Strandman: Tobakens natur och verkningar. Rusdrycker och ekonomi.
